MONIKA OLŠÁKOVÁ ZE ZÁKLADNÍ ŠKOLY JANOVICE USPĚLA V SOUTĚŽI, KTERÁ

Radost z poznání může být

LUKÁŠ MORYS

Janovice – Podpora, inspirace a spolupráce. To jsou hodnoty, které porota ocenila u vítězů ceny Global Teacher Prize ČR 2019. Na druhém místě se umístila učitelka Monika Olšáková, která působí na základní škole v Janovicích.

Porotu u vás oslovil pedagogický konstruktivismus coby progresivní přístup k řízení učení žáků. Dá se přiblížit, v čem tento přístup spočívá?

Krásným příkladem konstruktivismu je skutečnost, kdy děti pracují se svou vlastní životní zkušeností, kterou začlení do souvislosti s novým poznáním a vytvoří si čerstvý prožitek či znalost. Mohu uvést konkrétní příklad z přírodopisu. V osmé třídě jsme probírali téma Inverze a smog. V našem kraji to je aktuální téma, zejména v předjaří a na podzim. Děti si na základě fotografií, novinových článků i vlastního zážitku vzpomněly, jaké bývá počasí při tomto jevu. Kladly si otázky, co ho způsobuje nebo jak ovlivňuje zdraví člověka. Následně jsme experimentem při rozpouštění látek simulovali tento jev a do grafického schématu shrnuli všechny poznatky. Na závěr jsme inverzi dali do souvislostí s klimatem, se zdravím člověka, a co my můžeme udělat pro to, aby se nám všem lépe dýchalo. Mám mnoho možností, jak děti vtáhnout do tématu, a snažím se, aby od začátku co nejvíce dětí bylo zapojeno a chtěly se dozvědět maximum. Věřím, že trvalé a radostné je učení, kdy žáci informace objevují, popisují představy, ověřují je a svá zjištění zabudovávají do svých porozumění. Plánuji s kolegou takto učit – tedy konstruktivisticky – v příštím školním roce všechny hodiny přírodopisu.

VÝUKA. Monika Olšáková nevede žáky k memorování, nezadává jim mechanické pokyny a úkoly. Důležitá je pro ni zpětná vazba.

Jak těžké je nadchnout žáky pro nové způsoby výuky?

Není to těžké, pokud věříte tomu, co děláte, máte podporu vedení školy a svobodu v tom, že vybíráte z mnoha možností, které jako učitel máte pro předávání informací. Mám osobní zkušenost v tom, že radost z poznání může být nakažlivá a často se stává, že děti se chtějí dozvídat více a více. Myslím, že je na každém hodnoty. Žáci se tak naučí přemýšlet v souvislostech a přírodní vědy k tomu přímo vybízejí. Říká se, že když hoří učitel, mohou zahořet i žáci. Někde jsem četla, že druhý člověk může ovlivnit jiné lidi už třeba jen svým postojem, dokonce z neuvěřitelných 85 procent. Myslím si, že naše povolání k tomu přímo vybízí, abychom předávali nejen radost, ale i svobodu, volbu v tom, jak přistupovat k učení nebo celkově k životu. Na druhé straně nadchnout žáky je i výzva. Často jsou děti výkonnostně nastaveny a někdy mám pocit, že se učí hlavně pro jedničky. Není se co divit, tyto požadavky mají od dospělých. A to je pak zajímavá příležitost, jak měnit jejich založení tak, aby byly soustředěny na sledování cílů, na rozpoznávání kvality učení a v neposlední řadě aby to bylo i o vzájemné interakci mezi žáky. Vnímám, že děti nejlépe vytvářejí své vědomosti tehdy, když informace sdílejí, diskutují o nich, argumentují a aplikují poté do denního ži- učení učím a že je důležité si navzájem poskytnout zpětnou vazbu. Sleduji hlavně dopad mé výuky na jejich učení tak, aby co nejvíce žáků zažilo ve výuce úspěch. Na příkladu inverze ze začátku rozhovoru třeba mohu uvést to, že větší část dětí zhodnotila, že už chápou příčinu vzniku smogové situace a že si to mnohem lépe díky pokusu a schématu zapamatovaly. Samy také vyhodnotily, že zhoršené podmínky mají vliv na zdraví jejich i dalších lidí.

ZŠ v Janovicích získala loni titul nejlepší ekologické školy kraje, na čemž jste se také podílela. Jak se ekologické cítění projevuje ve výuce?

Je vlastně každodenní součástí. Environmentální výchova je v Janovicích samostatný předmět, protože jsme školou s ekologickým zaměřením. Ekologie je také integrována do jednotlivých předmětů na prvním i na druhém stupni. Snažíme se do tohoto programu vtahovat jak žáky, tak i jejich rodiče a obec. Děláme různé projekty, píšeme žádosti o granty. Ekologie není jen o třídění, ale také o vytváření prostředí – budujeme zahradu, udělali jsme ekostezku po Janovicích. Ekologii vnímám také jako téma pro nás všechny z hlediska udržitelného rozvoje a toho, abychom si všichni uvědomili, že často žijeme v přebytku a za hranicemi únosnosti. V rámci tohoto tématu vnímám velkou podporu ředitele školy, který se účastní schůzek ekotýmu, podává návrhy, pomáhá s rozpočtem. Velmi důležitá je i opora starosty obce, který je velmi nakloněn našim aktivitám a podporuje naše projekty

Vizitka

V Janovicích učí Monika Olšáková od 22 let s přestávkami na mateřské dovolené, tedy celkem 16 let. Kromě toho je externí čtenářský mentor projektu Pomáháme školám k úspěchu manželů Kelnerových. dálepůsobí jako certifikovaný lektor badatelsky orien-